



1767-1845

**IZTUETA**ren jaiotzaren  
250. urteurrena



# Juan Inazio Iztueta Etxeberria

Zaldibia 1767-1845

## ZALDIBIAN JAIO ETA EZKONDU

**1767-XI-29an** jaio zen Juan Inazio Iztueta Etxeberria Zaldibian, *Iztuetaenea* edo *Kanpandegi* etxean. Gurasoak Joseph Iztueta, Lazkaokoa, eta Maria Inazia Etxeberria, Zaldibiakoa. Hamabi anai-arreba izan ziren, zazpi mutil eta bost neska.

**1790-I-11n** ezkondu zen Urnietako Mari Joakina Linzuainekin. Iztuetak 23 urte zituen eta Joakinak 19.

## 1790-1800

### MAISU. UDAL ORDEZKARI

Zaldibian maisu izan zen (eskolak euskaraz eman eta dantzak irakatsi zituen) eta aurretik, bere aita bezala, udal ordezkari ere bai.

1791n herriko azokan gauza asko salzen zituen (olio gozoa, balea...).

1792an bi errota hartu zituen alokairuan.

1798an garai hartarako handia zen artaldea saldu zion Joxe Antonio Lasari. Neguan Donostia aldera eramaten zuen larrera.

Zaldibian bizi izan zen, tarteka Donostia-  
ra eta Iruna joaten zelarik.

## 1801-1807

### IZTUETA PRESO. "Preso sei urtez/ onduco gaituzte nere ustez"

Herriko ordezkari eta maisu izan zen garaietan, J. Etxabe bikarioak etsai hartu zuen, eta bera izan zuen salatzaile nagusia.

Hasieran lapurreta batean parte hartu ote zuen argitzeagatik preso hartu, eta azkenean kristau-ona ez izateagatik Inkisizioak izan zuen atxilo Logroñoko Inkisizioaren espetxe sekretuetan. Aurrena Ordizian eta ondoren Azpeitian izan zuten preso.

## 1808-1813

### KONTXESIrekin EZKONDU ZEN

**1808-II-9an** ezkondu ziren Juan Inazio eta Kontxesi, libre zirela, Azpeitiako elizan. Napoleonen aurkako gerra hasi zen handik berehala.

**1810eko apirilaren 24an** Donostiara joan zen bizitzera.

## 1813-1820

### FRANTZESTUEN EHIZA: PRESO

1813an Donibane Lohitzune aldean ibili zen, Donostia soldaduz inguratuta egon zen hilabeteetan.

1814ko ekainean Donostian zen berriro, denda baten jabe. Iztueta bi etxeren jabe ere bazen.

**1813an** frantzestua zela eta espetxeratu egin zuten berriro Tolosako Korregimenduko espetxean. Bertan, **denera beste 8 hilabete pasa zituen eta** gainera bes-

#### AZALEKO IRUDIA:

Juan Inazio Iztueta Etxeberria,  
Zaldibia 1767-1845

(Margolaria: Antonio Valverde "Ayalde")



te denboraldi bat eman zuen **etxetik atera ezinda epailearen aginduz**. Izan ere, berriro **epaia luzatu egin baitzen 1815eko azaroaren 24an**.

**1815-III-28an** hil zen Kontxesi, 29 urte zituenean.

**1816-1829**

### **IZTUETA. APAIZ EZ ZEN IDAZLEA**

**Bigarren alargunaldi honetan (1815-1828)** berarekin bizi izan ziren lehenengo ezkontzako seme-alabak: Jose Inazio (dantzaria), Maria Antonia eta Joxepa Frantziska; eta Kontxesirekin izan zituen artean, Inazia. Bitartean, azken honen anaiak, Balentin Eusebio eta Joxe Frantzisko, Habanara joan ziren bizitzera.

1824-IX-16an Donostiako «Puerta de Tierra»-ko zaindari izendatu zuten.

**1824an, Guipuzcoaco dantza gogoangarren condaira edo historia, beren soñu zar eta itz neurtu edo versoaquin. Baita berac ongui dantzatzeco iracaste edo instruccioac ere...** argitaratu zuen.

1825ean, Londresen erbesteratuta zegoen Pablo Mendibilen bidez, bere liburu honen doinu eta bertso laburpena argitaratu zuen.

1826an osatu zuen Dantza liburuaren jarraipena, beste honekin: **Euscaldun anciña anciñaco ta are lendabico etorquien dantza on iritci pozcarri gaitcic gabecoen soñu gogoangarriac beren itz neurtu edo versoquin**.

1829an 43 orrialde dituen eskutitza idatzi zuen J.J. Mogeli zuzendua. Idazki honetan Bartolomé de Santa Teresa erasotzen du. *Planto Vascongado*.

Gainera, argitara eman zuen **Guipuzcoaco provinciaren condaira edo historia ceñetan jarritzen diraden arguiro veraren asieratik orainarte dagozquion barri gogoangarriac eguin eta zucendu cebana D, guipuzcoaco dantza anciñacoen condairaren eguillea eta bertaco soñu zarrac bildu ta arguitaratu cituenac**.

**1828-1845**

### **IDAZLE ONARTUA. Heriotza**

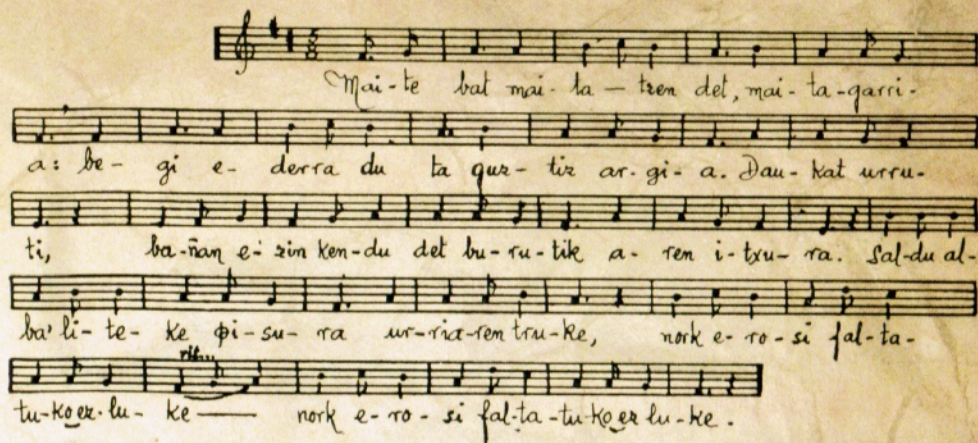
**1828ko** apirilaren 8an Zizurkilgo Maria Aszension Urruzolarekin ezkondu zen. Iztuetak 60 urte zituen, emazteak 20.

Argitaratu gabe geratu ziren hainbat lan ez gain, gutun-bidezko harreman sare zabala osatu zuen Iztuetak (Bordeleko Unibertsitateko *Lécluse* frantsesarekin, Hendaiaiko Antonio Abadiarekin, *Bautista Arrizabalagarekin*, *Paskual Iturriagarekin*, *Pablo Ulibarriarekin* eta beste askorekin izan zuen harremana). Juan Inazio Iztuetak ospe handia zuen eta Paristik ere egiten zizkieten galderak eta kontsultak.

1834an Donostian, polizia-sailean hamar urte egin ondoren, *Alcaide de Correjimientto* izendatu zuten.

1841eko *Bergarako Besarkadaren* ospakizunetan parte hartu zuen.

**1845eko abuztuaren 18an, 78 urte zituela hil zen Zaldibian, Aztiriaga etxean**.



Iztuetaren zapatilak  
(Maria Elena de Arizmendi  
"Vascos y Trajes"etik jasoa).



## IZTUETAREN ONDORENGOAK

Gurasoak

Joseph de Iztueta  
(Lazkao)

M<sup>a</sup> Ignacia Etxeberria  
(Zaldibia)

Juan Ignacio de de Iztueta  
"Txuri"  
(1767an Zaldibian jaioa)

Emazteak:

M<sup>a</sup> Joaquina de Lizuain  
(Urnieta)  
1790-1-11an ezkonduak

M<sup>a</sup> Concepción Bengoetxea  
(Donostia)  
1808-2-9an ezkonduak

M<sup>a</sup> Ascensión de Urruzola  
(Zizurkil)  
1828-4-8an ezkonduak

Seme-alabak:

– Jose Ignacio  
– Ana María  
– M<sup>a</sup> Antonia  
– Josefa Francisca  
– Jose Manuel

– M<sup>a</sup> Ignacia  
– Valentín Eusebio  
– Jose Francisco

– Martina Antonia  
– Pedro Ignacio  
– Martina Antonia

**Oharra:** Iztuetak guztira 11 seme-alabak izan zituen

Hemen azaltzen direnei abandonatua izan zen beste bat ghehiago gehitu behar da



## CONTZECIRI

Maite bat maitatzen det maitagarria  
Begui ederra du ta guztiz arguia;  
Daucat urruti,  
Bañan ezin quendu det burutik  
Aren ichura;  
Saldu albaliteque pisura,  
Urrearen truke  
Norc erosi faltaco ez luque.  
Norc erosi, etc,

Ogueita lau leguaz nago aparte,  
Bitartean ba dauzcat milloi bat ate,  
Guztiak ichiric;  
Nai arren ezin egon ixillic;  
Beti negarrez,  
Nere maite maitearen galdez:  
Otedan bici,  
Biotz-biotz nereco Contxecxi,  
Biotz-biotz nereco, etc.

Egunaz argui guchi, gauean illun,  
Consueloric ez da neretzat iñun  
Maitea gabe;  
Eguin otenadiñ aren jabe  
Oroitutzean,  
Cembait pena nere biotzean  
Ditut igaro;  
Maite det eta ez da milagro,  
Maite det eta, etc.

¡Ay au bacardadea eta tristura!  
Nere biotz gaxoa ecin piztu da,  
ain dago illa;  
Beti dabil consuelo billa;  
Bere artean,  
Banengo maitearen aldean,  
Orducho bico,  
Pena guztiaz liraque ilco,  
Pena guztiac, etc.

Nere maitea zuzaz ni oroitzen naiz,  
Egunaz ere baita ere gauetan chit maiz,  
Lotan ere bay;  
Zu icusitzera nic joan nai;  
Libre banengo  
Or nintzaque egun bigarrenago;  
Naiz orduan ill,  
Ez nuque izango batere miñ.  
Ez nuque, etc.

Leneco gau batean eguin det amets,  
Bañan pentsamentuac beti al revez  
Irteten dira:  
Ustez nengoen zuri beguira,  
Maite polita,  
Cofrearen gañean jarrita,  
Contu contari,  
Nai nuen bañan ez nintzan ari.  
Nai nuen bañan, etc.

Maite nerea daucat beti gogoan:  
¡Ay, orain banengo ni aren alboan  
Iñoiz bezala!  
Jaunac amets au cunpli dezala,  
Balitz conbeni,  
Consueloz ilco nintzaque ni  
Nere ustean,  
Maitechoren biotza icustean.  
Maitechoen biotza, etc.

Nere maite polita ez da cer etsi,  
Bigar ez bada ere, or nauzu etzi  
Lengo lecuan,  
Allegatutzen naizan orduan,  
¡Ay ura poza!  
Nere maite maitecho biotza!  
Zuri beguira  
Pena guztiac aztuco dira.  
Pena guztiac, etc.

Zure gauza polit bat oi det nerequin,  
Izquidaturic dago letra birequin:  
C ta B dira,  
Ascotan nego oei beguira;  
¡Ain dira piñac!  
Maitecho polita, zuc eguiñac  
Sedaz ederqui;  
Colcoan gorderic dauzkt beti.  
Colcoan gorderic, etc.

Esperantzetan bici, maite gozoa,  
Noizbait cumplituco da gure plazoa;  
Eta orduan,  
Gauza charric ez artu buruan;  
Lengoai utzi,  
Ez degu pasatzen pena guchi;  
Preso sei urtez  
Onduco gaituzte nere ustez.  
Onduco gaituzte, etc.

## DANTZA SAIOA

### **Azaroaren 18an, larunbata** **Gaurko eta atzoko Zaldibiako dantzarien saioa** **18:30**

 Zaldibiako Resti frontoia

## HITZALDIA

### **Azaroaren 23an, osteguna** **Iztuetaren garaia eta lanak** **18:30**

 Zaldibiako Karreane kultur etxea

• Hizlaria: Gerardo Elortza

## DANTZEN ERAKUSTALDIA

### **Azaroaren 26an, igandea** **Iztuetak jasotako dantzen erakustaldia** **12:00**

 Zaldibiako plazan

• Parte hartzaileak: Donostiako Udal txistulari taldea, Zaldibiako txistulariak eta Gipuzkoako hainbat dantza taldeetako kideak

## OMENALDIK

### **Azaroaren 29an, asteazkena** **Iztuetari omenaldiak** Dantza Saio bereziak gipuzkoako herri ezberdinetan

**18:30**

 Txamarretxe plazan

Dantzari, dantza talde eta dantza zale guztiek, Izuetaren jaiotegunean, hura omentzeko aukera izango dute. Izan ere, azaroaren 29an, talde bakoitzak bere herrian, Izuetak jasotako dantzen erakustaldia egingo du.

\* Iztueta Dantza Taldearen erakustaldia

1767-1845 **IZTUETA**ren jaiotzaren

# 250. urteurrena

## ERAKUSKETA

**Azaroaren 16tik 29ra**

**Juan Ignazio IZTUETA**

Astelehenetik ostiralera

**17:00-19:30**

\* Azaroak 18 (larunbata) eta azaroak 26 (igandea):

**10:00-12:00**



Zaldibiako Karreane kultur etxea

## HITZALDIA

**Azaroaren 16an, osteguna**

**"Juan Ignazio Iztueta:  
bizarra urdina, baina txit arina"**

**18:30**



Zaldibiako Karreane kultur etxea

*Berrehun eta berrogeita hamar urte beteko dira azaroaren 29an Juan Ignazio Iztueta dantzari eta dantza maisua, bertsolari eta idazlea Zaldibian jaio zenetik. Zergatik erakartzen gaitu oraindik, askoren ustez bigarren mailako kontuetaz arduratu bazen ere? Bere obretan gure historiaren ispilu bizia agertzen delako, eta begirada zorrotz umoretsuz erakusten digulako bizitzak dantzatu egiten gaituela. Aire batean zein bestean, motel edo arin, patsadaz edo erritmo zoroan, bizitzak dantzatu egiten gaitu.*

- Hizlaria eta txistularia: Jose Ignazio Ansorena
- Esku soinua: Aitor Furundarena
- Dantzariak

## IRAKURKETA IBILTARIA

**Azaroaren 18an, larunbata**

**IZTUETAren testuen irakurketa ibiltaria**

**12:00** (90min.)



**IBILBIDEA:** Muertza - Zubiondo/Zubiaurre - Plaza - Madalenane - Txamarretxe

Ibilaldi honetan testuren bat irakurri nahi izanez gero, Iztuetaren urteurrenaren ospakizunetarako Gipuzkoako Euskal Dantzarien Biltzarrak sortutako lotura [zaldibia.eus](http://zaldibia.eus) webgunean aurkituko duzue, eta bertan, puntu bakoitzean irakurriko diren testuak daude ikusgai.

# Juan Inazio Iztueta Etxeberria

Zaldibia 1767-1845.

Margolaria: Hombrados Oñativia



Antolatzaileak



ZALDIBIAKO UDALA



Laguntzaileak



Gipuzkoako  
Foru Aldundia  
Diputación Foral  
de Gipuzkoa



ORAIN  
GIPUZKOA